

Lapset puheeksi® – toimintakokonaisuus

Yleinen infotilaisuus 24.4.2024

Co-funded by the
European Union

MIELI Suomen Mielenterveys ry

- Toimiva lapsi & perhe (TLP) -työn kotipesä v. 2015 lähtien
 - Toimiva lapsi & perhe –interventio, Lapset puheeksi®, Hyvä arki lapselle, Vertti ryhmätoiminta
- Kouluttajien rekisteri
- Standardoitu TLP- ja LP -kouluttajapätevyys
- Kouluttajien ja menetelmäosaajien verkkosivut
- Materiaalipankit kouluttajille ja yleisölle
- Valtakunnalliset kouluttajien ja menetelmäosaajien buusterit
- Asiakaspalautteet, koulutuspalauteet
- Valtakunnallinen kouluttajakokous 2x vuodessa

 Lapset puheeksi -työn tiimi

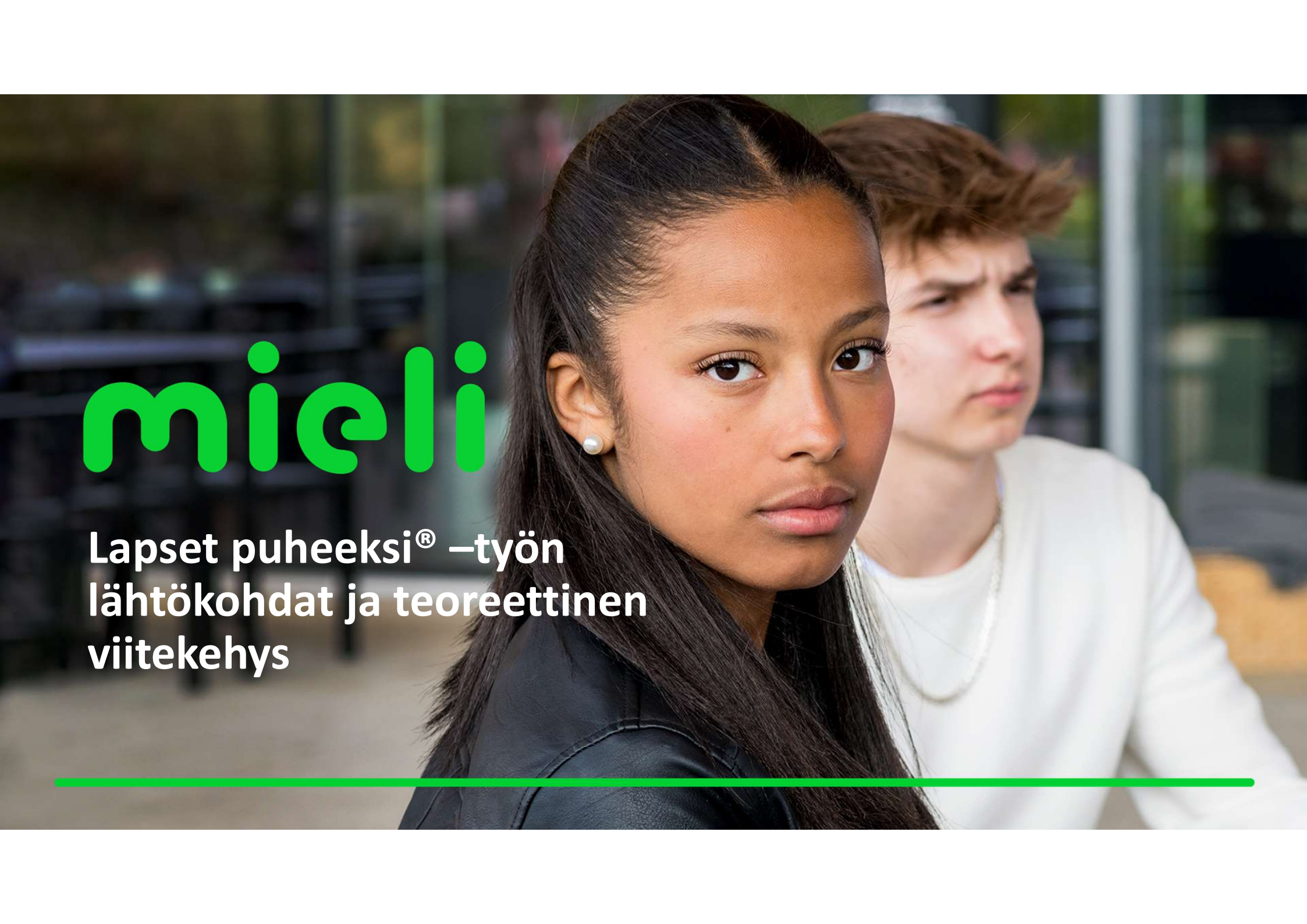
Virpi Valiola

Nina Heinrichs

Jenni Tolvanen

mieli

Lapset puheeksi® –työn
lähtökohdat ja teoreettinen
viitekehys

Toimiva lapsi & perhe –työn juuret

- V. 2001 Stakesissa alkoi laaja-alainen preventiivinen Toimiva lapsi & perhe -hanke, jossa yhdistyivät tieteellinen tutkimus, käytännön koulutus ja työn implementaatio; johdossa emeritaprofessori, lastenpsykiatri Tytti Solantaus
- Tutkimus: Toimiva lapsi & perhe –perheinterventio ja Lapset puheeksi® -keskustelu
- Lapset puheeksi® (LP)-menetelmä on alun perin kehitetty aikuisten mielenterveys- ja päihdepalveluihin; fokus ylisukupolvisten ongelmien ehkäisemisessä
- V. 2010 LP –työ laajeni peruspalveluihin
- V. 2015 työn kotipesäksi tuli MIELI ry

Tekijänoikeudet :

- Lapset puheeksi –keskustelu®: Tytti Solantaus©
- Lapset puheeksi -neuvonpito: Tytti Solantaus© ja FT Mika Niemelä©

Juurista tähän hetkeen

Lapset puheeksi® Suomen ulkopuolella

EU-rahoitteinen Let's Talk –hanke, koordinoiva ja hallinnoiva taho Turun yliopisto.
Mukana Euroopan maat Suomen lisäksi:

- Belgia, Tsekki, Viro, Puola, Italia, Romania, Portugali, Kreikka sekä Belgia, joka toimii levittämisen- ja arviointitehtävissä
- Lisäksi menetelmää käytetään mm. Ruotsissa, Australiassa, Yhdysvalloissa ja Japanissa

Lapset puheeksi®-työn tavoite

Lapset puheeksi® –työssä rakennetaan huoltajien, lapsen/nuoren ja hänen elämän tärkeiden ihmisten välille yhteistä ymmärrystä arjesta sekä suunnitellaan keinoja lapsen/nuoren sujuvaan arkeen.

Työskentelyn tavoitteena on lapsen/nuoren mahdollisimman hyvin sujuva arki kotona, koulussa, varhaiskasvatuksessa ja vapaa-ajan ympäristöissä eri elämäntilanteissa

Teoreettinen viitekehys

- Ekologinen transaktionaalinen näkemys lapsen kehityksestä ja **pärjäävyydestä** (resilience): lapsi kehittyy vuorovaikutuksessa ja toiminnassa monitahoisen ja -tasaisen ympäristön kanssa ja lapsen mieli rakentuu jokapäiväisessä kanssakäymisessä (Bronfenbrenner ja Ceci, 1994; Sameroff, 2010; Ungar et ai., 2013; Solantaus ja Niemelä, 2016)

Kehitysympäristöt tuottavat kehitystä sekä osallistuvat kehitykseen, ongelmien ehkäisyyn ja tarvittaessa korjaavaan ja kuntouttavaan toimintaan. Lapsi, perhe ja muut kehitysympäristöt, ovat osa ekologiaa ja lapsen suotuisan kehityksen ja resilienssin kannalta vuorovaikutus ympäristön kanssa on välttämätöntä (Bronfenbrenner ja Ceci, 1994; Sameroff, 2010; Ungar et ai., 2013)

- Tutkimuksista tiedetään, millaiset asiat **suojaavat lapsen kehitystä**

Arkipäiväisen kanssakäymisen ja vuorovaikutuksen merkitys; tuetaan ja vahvistetaan lapsen pärjäävyyttä ja osallisuutta kehitysympäristöissä.

Lasta/nuorta suojaavat tekijät

- Lapsi saa omille kokemuksilleen ja perheen tilanteesta ikätason mukaisen selityksen, jota vanhempi sanoittaa.
- Sujuva arki.
- Hyvä suhde perheenjäseniin.
- Lupa kokea ja ilmaista vaikeitakin tunteita ja häntä ymmärretään.
- Perheen ulkopuoliset aikuiset, joilta saa tukea ja huomiota.
- Kaverit ja harrastukset.
- Asiat, jotka tuottavat iloa.
- **mieli.fi** Vanhempien ja koulun/päiväkodin välinen yhteistyö.

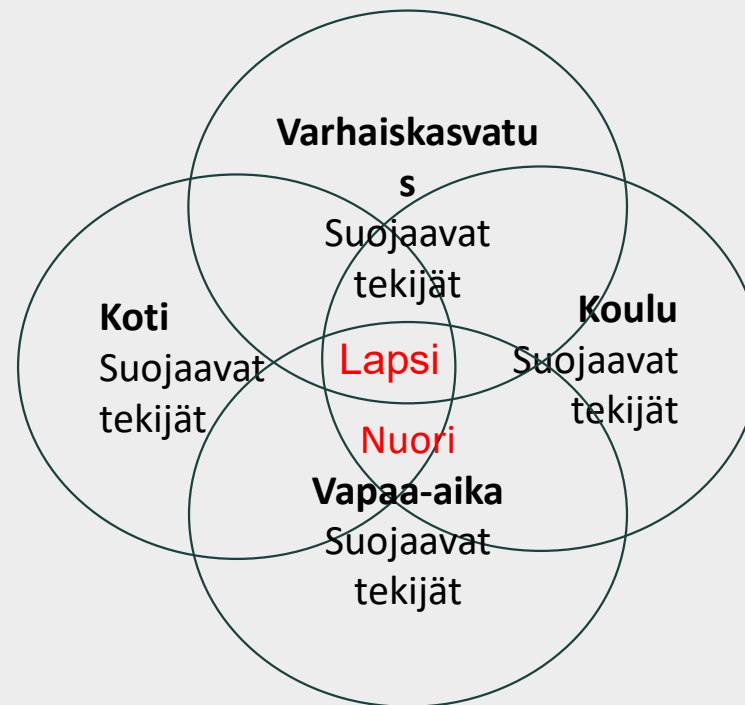

mieli Lapset puheeksi

mieli

Kehitysympäristöjen suojaavat tekijät

(Tytti Solantaus 2002)

Vahvuus

- Asia, joka sujuu tavanomaisesti.
- Vahvuuksiin panostamalla tuetaan lapsen arkipäivän toimivuutta ja samalla lapsen suotuisaa kehitystä.

Haavoittuvuus

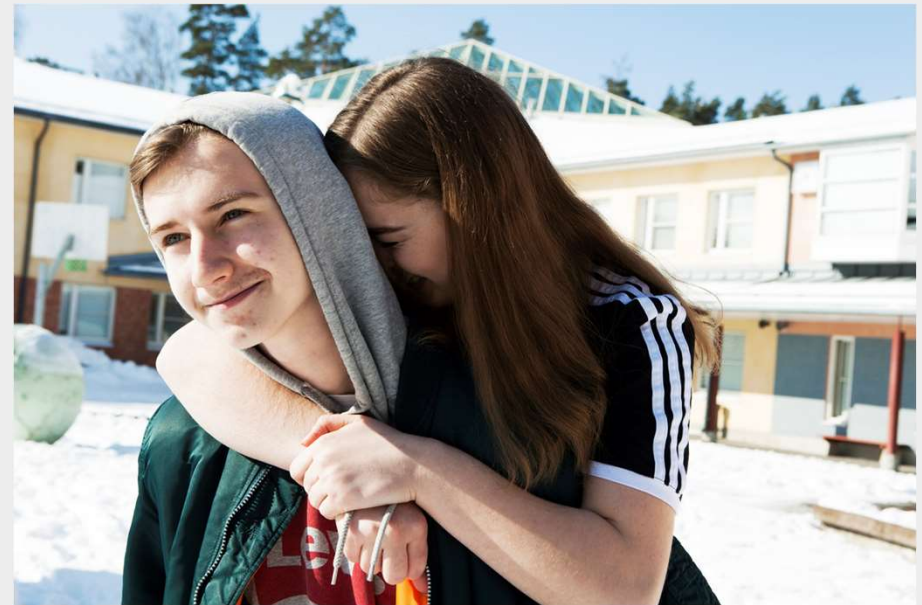
- Asia, joka on jo ongelma, tai asia, josta voi syntyä ongelmia, jos mitään ei tehdä.

Vahvuudet ja haavoittuvuudet eivät ole lapsen ominaisuuksia, vaan ne syntyvät lapsen ja ympäristön välisessä vuorovaikutuksessa, ja aikuisilla on mahdollisuus vaikuttaa niihin.

Pärjäävyys (resilience)

Syntyy lapsen/nuoren ja ympäristön vuorovaikutuksessa (Luthar, 2007, Rutter, 2010, Ungar, 2005; 2012)

- Ei ole kyse lapsen/nuoren ominaisuudesta eikä taidoista. Ei ole pysyvä olotila.
- Arki on toimivaa huolimatta perheen ongelmista
- Lapsen/nuoren kehitys etenee suotuisasti huolimatta ongelmista
- Pärjäävyyttä syntyy, kun saa apua selviytymiseen

LAPSEN/NUOREN MAHDOLLISIMMAN SUJUVA ARKI

Palvelujärjestelmän kehittäminen: Lapset ja perheet saavat tukea riippumatta siitä, missä asioivat ja missä elävät arkeansa

**Hyvinvoinnin
edistäminen**

Tarjotaan
kaikille, esim.
ikäryhmittäin
Koulu, vaka,
neuvola

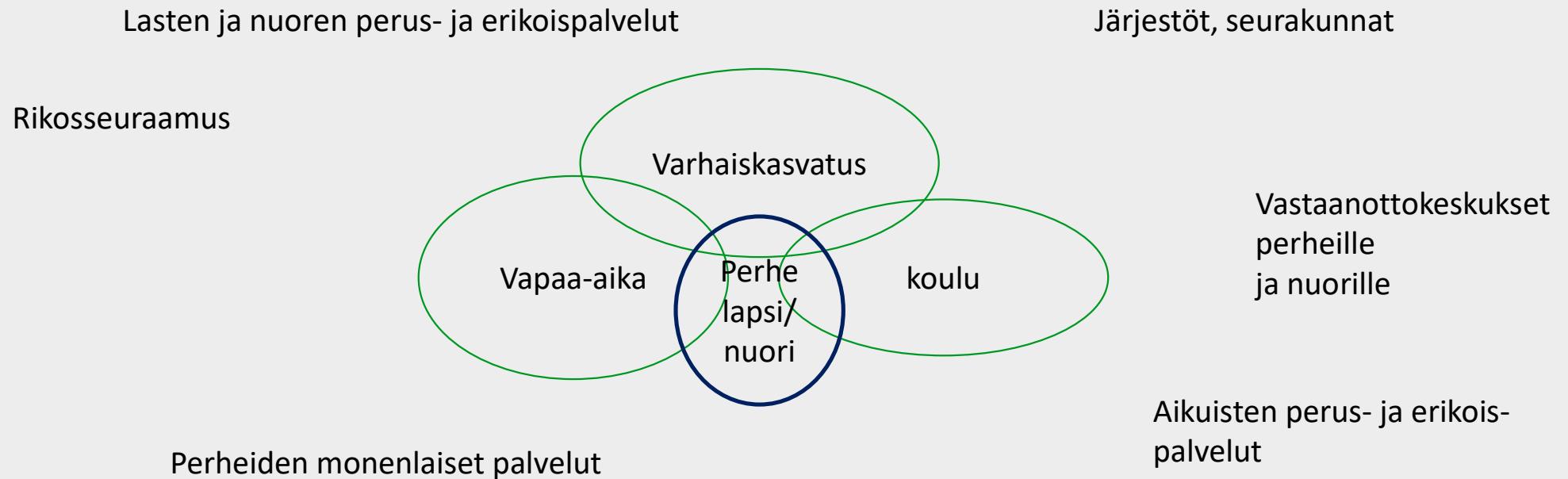
**Ongelmien
ehkäiseminen**

Perheen
muuttuneessa
tai
kuormittavassa
tilanteessa

**Hoitoon/kuntoutuk-
seen osallistuminen**

Tunne-
elämän tai
käyttäytymi-
sen
ongelmat

LAPSET PUHEEKSI®-TYÖN LAAJA KENTTÄ

Eri ympäristöissä tavataan perheitä, jotka kaipaavat lapsen kehitykseen tukea tai perheitä joiden arjessa on haasteita (ennaltaehkäisy) tai perheitä joissa tarvitaan jo korjaavaa tukea

Tutkimusnäyttö

mieli.fi

mieli

Tutkimusnäyttö Suomessa

Lapset puheeksi –menetelmän käyttö vanhempien sekä ammattilaisten silmin (Toimiva lapsi & perhe – tutkimus aikuispsykiatrialla)

- Menetelmä on turvallinen ja käyttökelpoinen
- Työntekijöiden työnilo ja työskentelymotivaatio kasvoi
- Lasten myönteinen sosiaalinen käyttäytyminen lisääntyi, ahdistus- ja masennusoireet vähenivät
- Vanhemmilla luottamus omaan vanhemmuuteen ja perheen tulevaisuuteen kasvoi

Toimiva lapsi & perhe -tutkimus oli yksi kolmestatoista maailman parhaimmasta alan tutkimuksesta ja laaja tutkimusnäyttö preventiivisistä interventioista osoittaa, että ylisukupolvinen kierre on mahdollista katkaista ja jopa 40 % lasten riskiä sairastua mielenterveysongelmiin voidaan ehkäistä oikeilla toimilla (Siegenthaler, Munder & Egger 2011).

*Toikka & Solantaus 2006; Solantaus, Toikka, Alasuutari, Beardslee & Paavonen 2009; Punamäki, Paavonen, Toikka & Solantaus 2013; Solantaus, Paavonen, Toikka & Punamäki 2010)

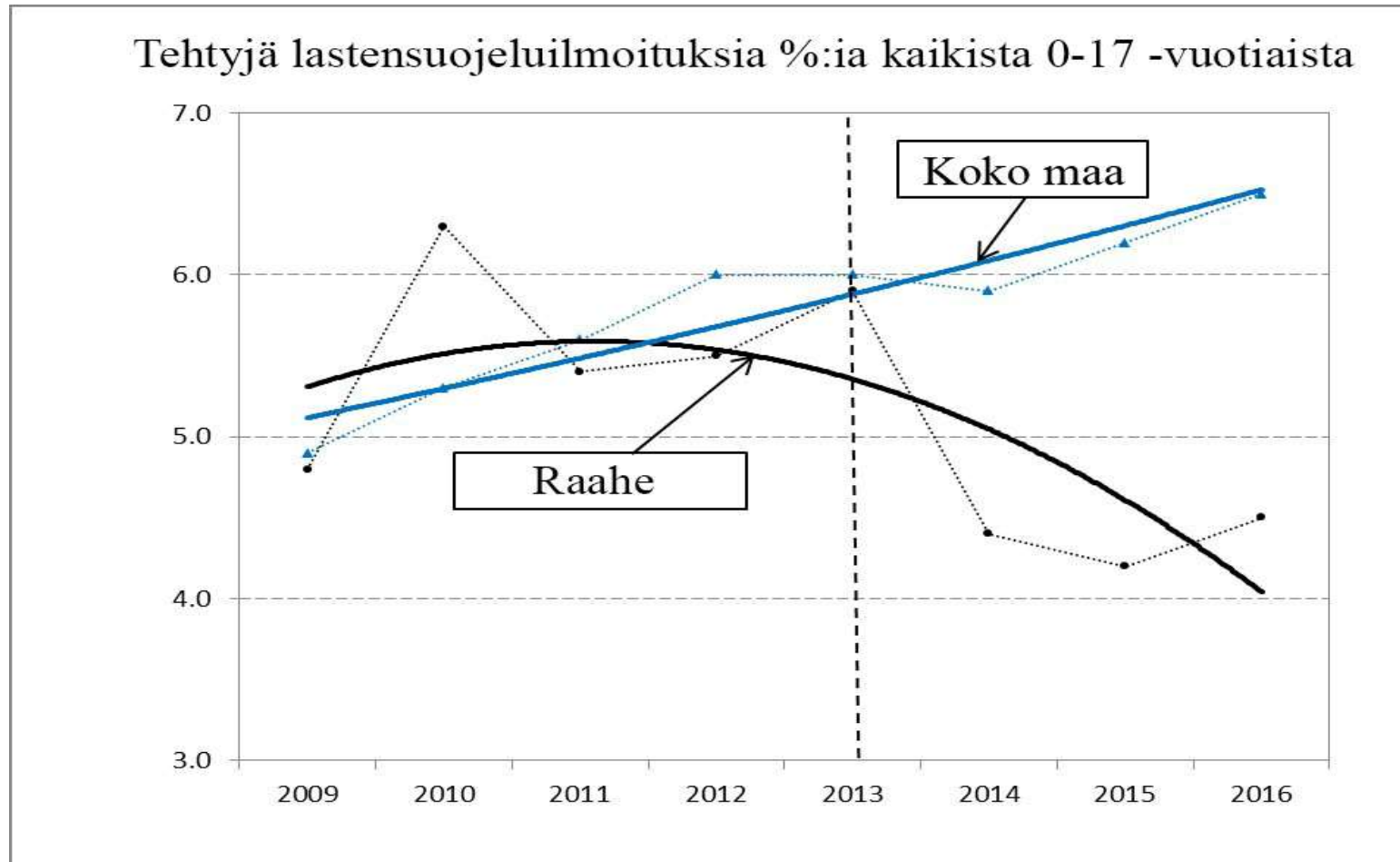
Tutkimusnäyttö Suomessa

Lapset puheeksi[®]-menetelmä soveltuu käytettäväksi myös vanhempien kanssa, joilla on somaattisia sairauksia (Niemi ym. 2010, 2012)

Koulun kontekstissa vanhempien kokemukset olivat positiivisia, vanhempien mielestä ilmapiiri keskustelun aikana oli hyvä ja osallistujat kertoivat intervention hyödyistä, Lp sopii käytettäväksi koulun kontekstiin (Allemand 2023)

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä: Lapset puheeksi –palvelumalli vähensi lastensuojelun tarpeita ja lastensuojeluilmoitusten määrää (Niemi & al 2009)

Raahen seudun hyvinvointikuntayhtymä, tutkimusnäyttö

Tulokset: Lastensuojeluun lähetettyjen alaikäisten määrä väheni merkittävästi RD:ssä (AAPC = -6,9; $p = 0,013$) vuosina 2013–2016, kun taas valtakunnallinen osuus kasvoi (AAPC = 1,9; $p = 0,020$).

Collective Impact on Prevention, 2019: Let's Talk About Children Service Model and Decrease in Referrals to Child Protection Services.

Mika Niemelä, Hannu Kallunki, Jaana Jokinen, Sami Räsänen, Birkitta Ala-Aho, Helinä Hakko, Tiina Ristikari, Tytti Solantaus

Kansainvälinen tutkimusnäyttö

Satunnaistettu kontrolloitu tutkimus Kreikassa

- vähensi masentuneiden vanhempien itse ilmoittamia masennuksen ja ahdistuksen oireita
- paransi koettua sosiaalista tukea, vanhemmuutta ja perheen toimintaa
- vähensi masentuneiden vanhempien lasten emotionaalisia / käyttäytymisongelmia
- paransi lasten hyvinvointia, prososiaalista käyttäytymistä ja terveyteen liittyvää elämänlaatua (Giannakopoulos et al., 2021).

Kansainvälinen tutkimusnäyttö

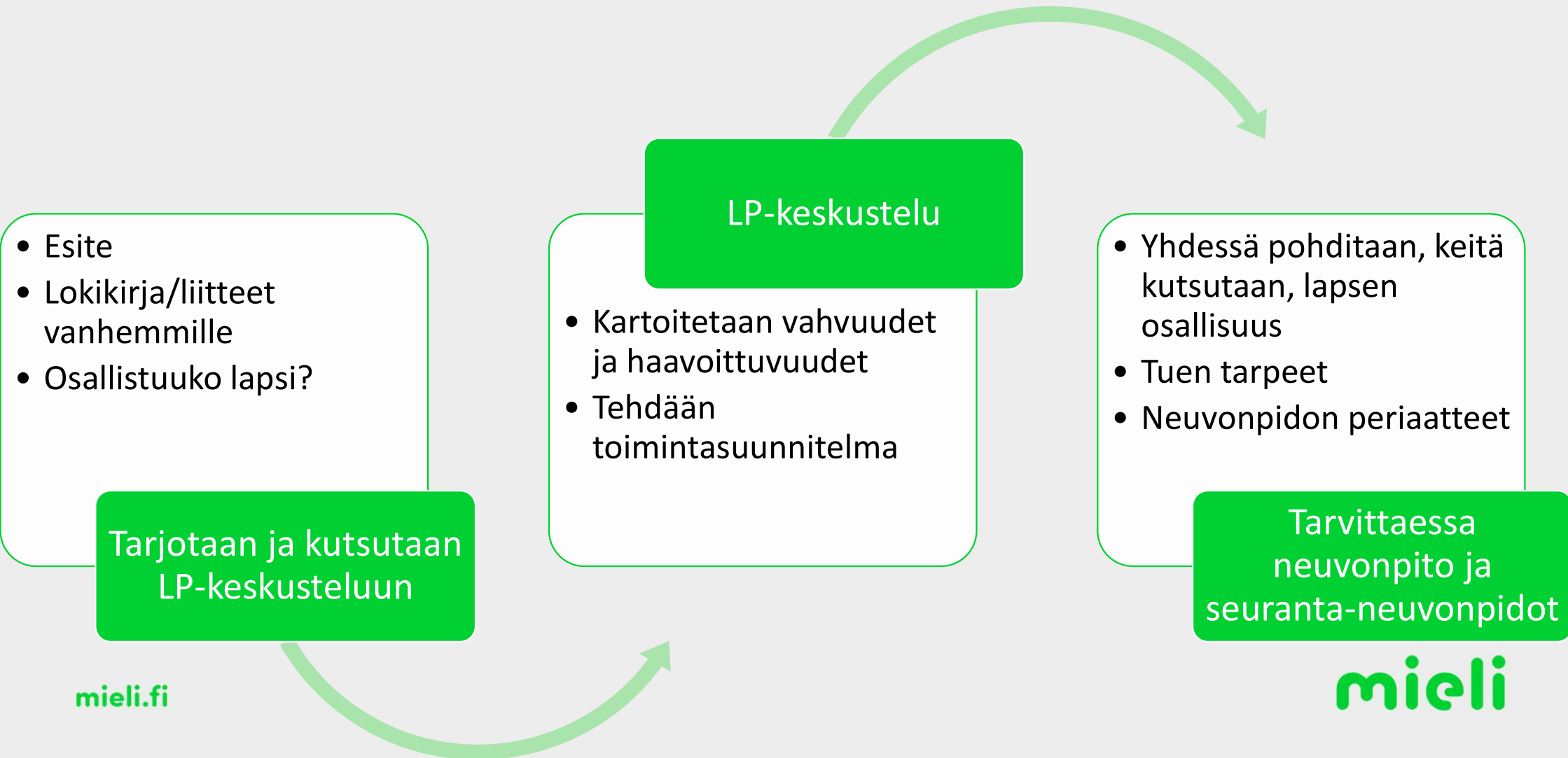
- **Australia:** Allchin (2021) tutki Lapset puheeksi –työn implementointia ja sen käyttöä 4 vuoden ajan aikuisten mielenterveyspalveluissa. Avainasioita implementoinnissa on mm. johdon ja työntekijöiden sitoutuminen.
- **Japani:** Ueno et al (2019) tutki aikuispsykiatrian kontekstissa, näyttöä saatiin LP työn turvallisuudesta, käyttökelpoisuudesta ja koetusta hyödystä. Tulokset ovat todella myönteiset, mikä kertoo LP:n mahdollisuudesta toimia vahvankin stigman ympäristössä.

mieli

Lapset puheeksi[®]- menetelmä

 Lapset puheeksi

LAPSET PUHEEKSI® –KESKUSTELUN PROSESSI

Kehitysympäristöjen

Varhaiskasvatus

Alakoulu

Yläkoulu

(suomi, ruotsi, englanti,
venäjä)

Lokikirja
varhaiskasvatukseen

Palvelujen

Vauvan odotus

0-1 vuotiaat

1-2 vuotiaat

3-6 vuotiaat

7-12 vuotiaat

13-18 vuotiaat

(suomi, ruotsi, venäjä)

-lokikirja yhteistyöhön
vanhempien kanssa eri-
laisissa palveluissa

Alakohtaiset

Mielenterveyden lokikirja (suomi)

Vastaanottokeskusten perheiden
lokikirja (suomi, arabia)

Vastaanottokeskusten nuorten
lokikirja
(suomi, arabia, dari)

Lapset puheeksi -lokikirja lapsille ja nuorille
vastaanotto- ja maahanmuutto-
palveluissa

Lapset puheeksi® -keskustelu

- Vapaaehtoinen
- Dialoginen, strukturoitu keskustelu, käydään lokikirjan avulla
- Kuuntelu, kohtaaminen
- 1-2 tapaamista huoltajan (1-2) kanssa
- Huoltajien toimijuus ja asianomistajuus
- Kartoitetaan lapsen kehitysympäristöihin liittyvät vahvuudet ja haavoittuvuudet
- Lasta suojaavat tekijät
- Huolen aiheet liittyen lapseen
- Mikäli huoli => lapset puheeksi -neuvonpito

mieli

LP- toimintakokonaisuus/palvelumalli

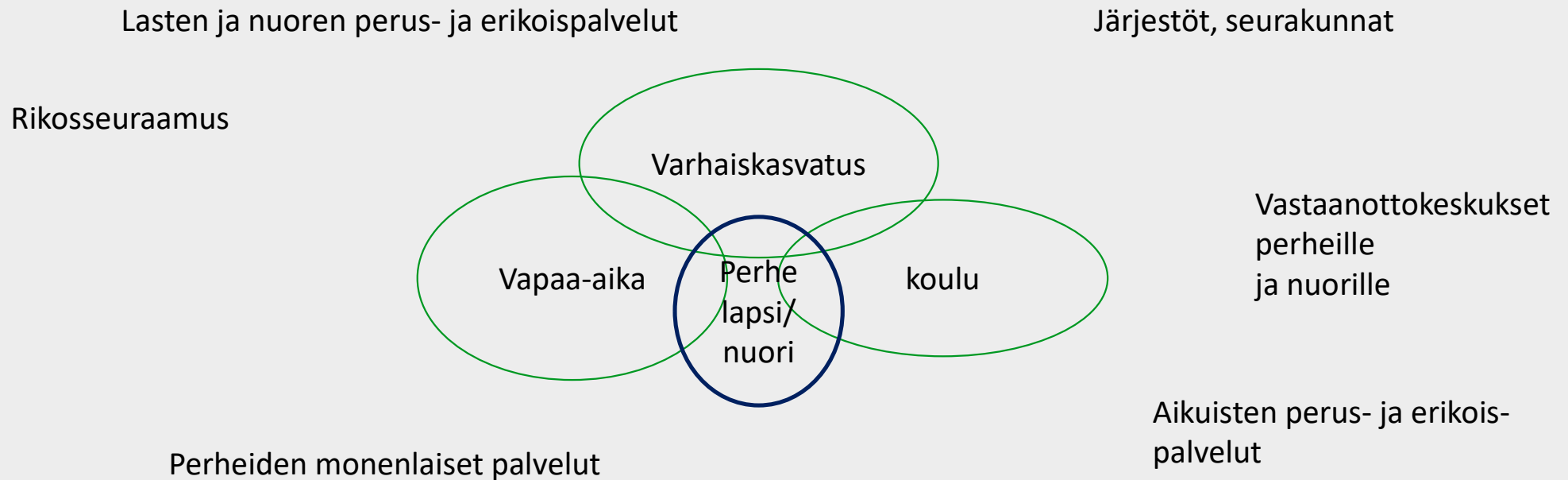
 Lapset puheeksi

Toimintakokonaisuus perustuu Lapset puheeksi[®]-menetelmään

- Kaikkien toimialojen lähtökohdaksi on asetettu lapsen ja perheen arjen sujuminen, riippumatta siitä kuka lasta/vanhempaa tapaa tai missä perhe asioi.
- Lapset puheeksi -työ tuo uuden tavan tarkastella asioita, jossa nostetaan perhe ja lapsi keskiöön ja tarkastellaan asioita heidän näkökulmastaan.

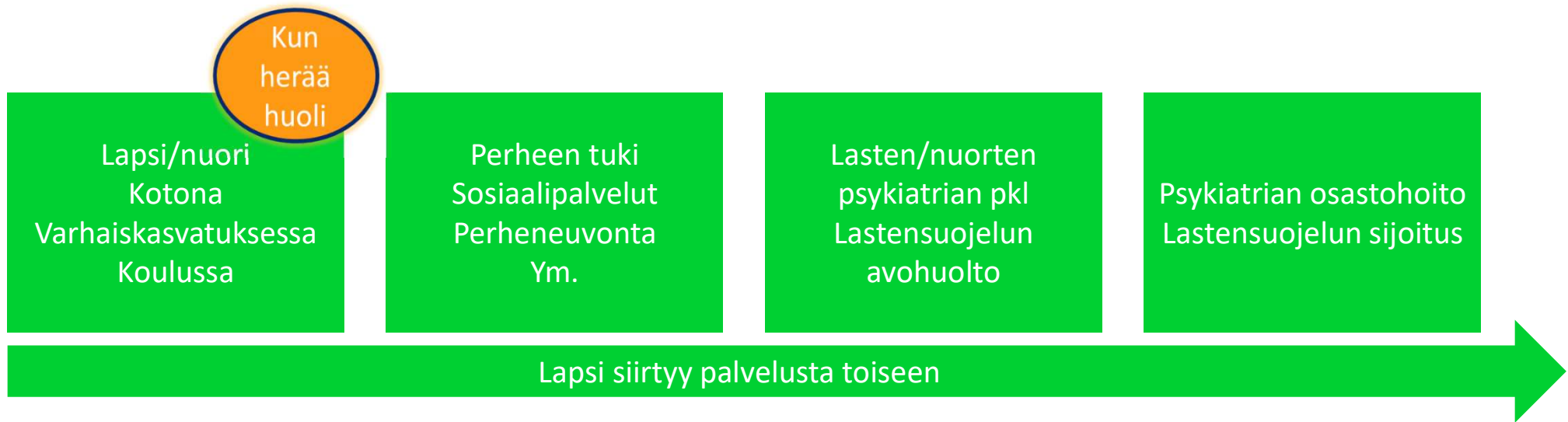
Tavoitteena on siirtää ja laajentaa toiminnan painopistettä palveluissa

- aikuisnäkökulmasta lapsinäkökulmaan
- yksilökeskeisyydestä perhekeskeisyyteen
- hoidosta ennaltaehkäisyyn.

Eri ympäristöissä tavataan perheitä, jotka kaipaavat lapsen kehitykseen tukea tai perheitä joiden arjessa on haasteita (ennaltaehkäisy) tai perheitä joissa tarvitaan jo korjaavaa tukea

Perinteinen hoitoketju

Mikä ei siirry? Kehitysympäristö, jonka kanssa vuorovaikutuksessa lapsen ja nuoren kehitys tapahtuu

Lähde: Tytti Solantaus
2009

Otetaan Lapset puheeksi

jo ennen kuin on ongelmia

Varhaisk
asvatus

Koulu
2. aste

Neuvola

Järjestöt,
Seurakunnat

Aikuisten
sote
palvelut

Turvapaikan
hakijat

Nuorten
palvelut

Rikos-
seuraamus

Perheiden
sosiaali
palvelut

Tutustumisen välineenä

Lapsen/nuoren elämäntilanteen
muutoksissa

Kun huoli herää

Lapset puheeksi universaalisti ja kohdennetusti

-Ennaltaehkäisevä
vaikutus suurin,
mutta vie eniten
resursseja
-Perheet tasa-
arvoisessa asemassa

Esim.
- Erotilanteet
- Läheisen
kuolema/sairaus
- Taloudelliset vaikeudet
- Nivelvaiheet

Esim.
-Käyttäytymisen ongelmat
-Tunne-elämän vaikeudet

Lapset puheeksi kehitysympäristöissä

Vaka: huoltaja (t) ja
varhaiskasvattaja
keskustelevat lapsen arjesta

Ylä-/alakoulu: huoltaja (t) ja
opettaja sekä oppilas
keskustelevat lapsen/nuoren
arjesta

2. aste: opettaja ja oppilas
(huoltaja) keskustelevat
oppilaan arjesta

**Kaikilla aikuisilla on
arkipäivän tuntemus ja
vastuu lapsesta/nuoresta**

Lapset puheeksi palveluissa

Aikuisten, lasten, nuorten,
perheiden palvelut:
huoltaja (t) ja työntekijä
keskustelevat lapsen
arjesta

**Työntekijällä ei ole
arkipäivän tuntemusta
Lapsesta/nuoresta**

Lapsen/nuoren osallistuminen

❖ **LP aikuisten palveluissa:**

Lapsi/nuori ei ole mukana
Huoltaja (t) puhuvat myös
omista ongelmistaan

❖ **LP varhaiskasvatuksessa ja
koulussa:** lapsi on tervetullut
Keskustelemaan hänen arjestaan

❖ **Ehdot lapsen osallistumiselle:**
Lapsi on halukas osallistumaan
Lapsi on täysivaltainen keskustelija
Tilanteen on oltava rakentava lapselle

Palveluohjaus = yhden kontaktin periaate

**Miksi lapset ja
nuoret pitäisi
ottaa puheeksi?**

- Nuorten mielenterveystilanne on hälyttävä!
- Ongelmilla on ylisukupolvinen taipumus kasautua; perheen talousvaikeudet, ero, sairaudet ym. muutokset elämäntilanteessa voivat olla riski lapsen hyvinvoinnille ja suotuisalle kehitykselle, jos mitään ei tehdä.
- Lapsen/nuoren suotuisaa kehitystä ja pärjäävyyttä vahvistamalla voidaan ehkäistä mielenterveyden häiriöitä, jotka ovat myös kansanterveyden ja kansantalouden näkökulmasta tärkeitä.
- Heikentyneen mielenterveyden kustannukset ovat noin 11 miljardia euroa vuodessa ja ovat kasvusuunnassa.

Lait, asetukset ja strategiat

Sosiaalihuoltolaki 44§
- Lasten
huomioiminen
aikuisten palveluissa

Terveystieteidenhuoltolaki
8. luku 70§
-Lasten
huomioiminen
aikuisten palveluissa

Lastensuojelulaki §2
- Varhainen tuki ja
ohjaus perheille

Oppilas- ja
opiskelijahuoltola
ki
30.12.2013/1287

Mielenterveysst
ratogia ja
itsemurhien
ehkäisyohjelma

Kansallinen
Lapsistrate
gia

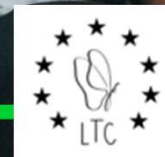
Lasten ja nuorten
hyvinvointi
koronakriisin
jälkihoidossa

Lapset puheeksi –työ on lakien ja kansallisten strategioiden mukaista

Lapset puheeksi®- koulutus

mieli.fi

mieli Lapset puheeksi

mieli

Lapset puheeksi[®]-koulutusten rakenne

1. taso

Menetelmäkoulutus 18 h

Edellyttää: so-te-si, kirkon tai vankeinhoidon peruskoulutus tai ko.alojen opiskelija

Tai pitkä kokemus alalta

2. taso

Menetelmäkouluttajien koulutus 30-36 h

Edellyttää: 5 käytyä LP-keskustelua ja mahdollisuus kouluttaa omassa työssä

3. taso

Menetelmäkouluttajien kouluttajien johdantopäivä, MIELI ry järjestää

Edellyttää: Vähintään 3x18 h menetelmäkoulutusta ja 3x12 h menetelmäkoulutusta

Osallistunut kouluttajakokouksiin

Väh. 2 v kokemus LP-työstä ja aktiivisesta kouluttamisesta

Menetelmäkoulutuksen pääsisältö

- 1. koulutuspäivä: Teoreettiset lähtökohdat, LP-keskustelun prosessi. Opiskelija saa tehtäväksi käydä 2 LP-keskustelua omassa työssään.
- 2. koulutuspäivä: työstetään menetelmäohjauksessa opiskelijoiden käymiä LP-keskusteluja ja opiskellaan perustiedot neuvonpidosta.
- 3. koulutuspäivä: opiskellaan neuvonpitoa ja jatketaan menetelmäohjauksia.

Koulutus on prosessi ja koulutuspäivät ovat 3-5 viikon välein.

12 tunnin koulutus: kehitysympäristöjen työntekijät (opettajat, varhaiskasvattajat). Koulutus on muuten sama, kuin 18 tunnin, mutta sisältää neuvonpidon koulutuksesta vain perusteet.

Jos työntekijä haluaa jatkaa LP -kouluttajaksi, on hänen täydennettävä koulutustaan LP -koulutuksen kolmannen päivän osalta tai toteutettava neuvonpito ja järjestää itselleen kouluttajalta menetelmäohjausta

18 tunnin koulutus: palveluiden työntekijät (neuvola, oppilashuolto, lasten ja aikuisten sotepalvelut jne.)

Lapset puheeksi

mieli

Menetelmäkouluttajan koulutuksen pääsisältö, 30-36 h

Koulutus on prosessi

Koulutuksessa

- käydään läpi Lapset puheeksi -menetelmän kouluttamisen prosessia
- työstitään ja ohjataan osallistujien koulutusprosesseja
- harjoitellaan Lp -työskentelyn menetelmäohjausta
- valmistetaan koulutuspäivien ohessa oma Lapset puheeksi -koulutuksen materiaali.

Toimiva lapsi & perhe –menetelmien kouluttajajärjestelmän rakenne

MIELI ry on Toimiva lapsi & perhe –työn kotipesä ja ylläpitää Lapset puheeksi- ja Toimiva lapsi & perhe –intervention – kouluttajarekisteriä

- Rekisterissä n. 600 kouluttajaa
- Kouluttajat toimivat eri toimialoilla ja organisaatioissa
- Osa kouluttaa freelancerina, osa oman organisaation, kunnan tai hyvinvointialueen sisällä
- MIELI ry voi välittää suostumuksensa antaneiden kouluttajien yhteystiedot (s-postiosoitteen) koulutuksen järjestämisestä kiinnostuneelle

Yhteydenotot: tlp@mieli.fi

mieli

Kiitos

tlp@mieli.fi

Tue lasten ja nuorten mielenterveyttä. **Auta nyt.**

- ♥ Tekstaa **MIELI** numeroon **16499** (10€)
- ♥ Lahjoita **MobilePaylla** numeroon **60460**
- ♥ Lahjoita **netissä** osoitteessa **mielilahjoitus.fi**

Lapset puheeksi –työn toimintakokonaisuuden johtamisen rakenteet

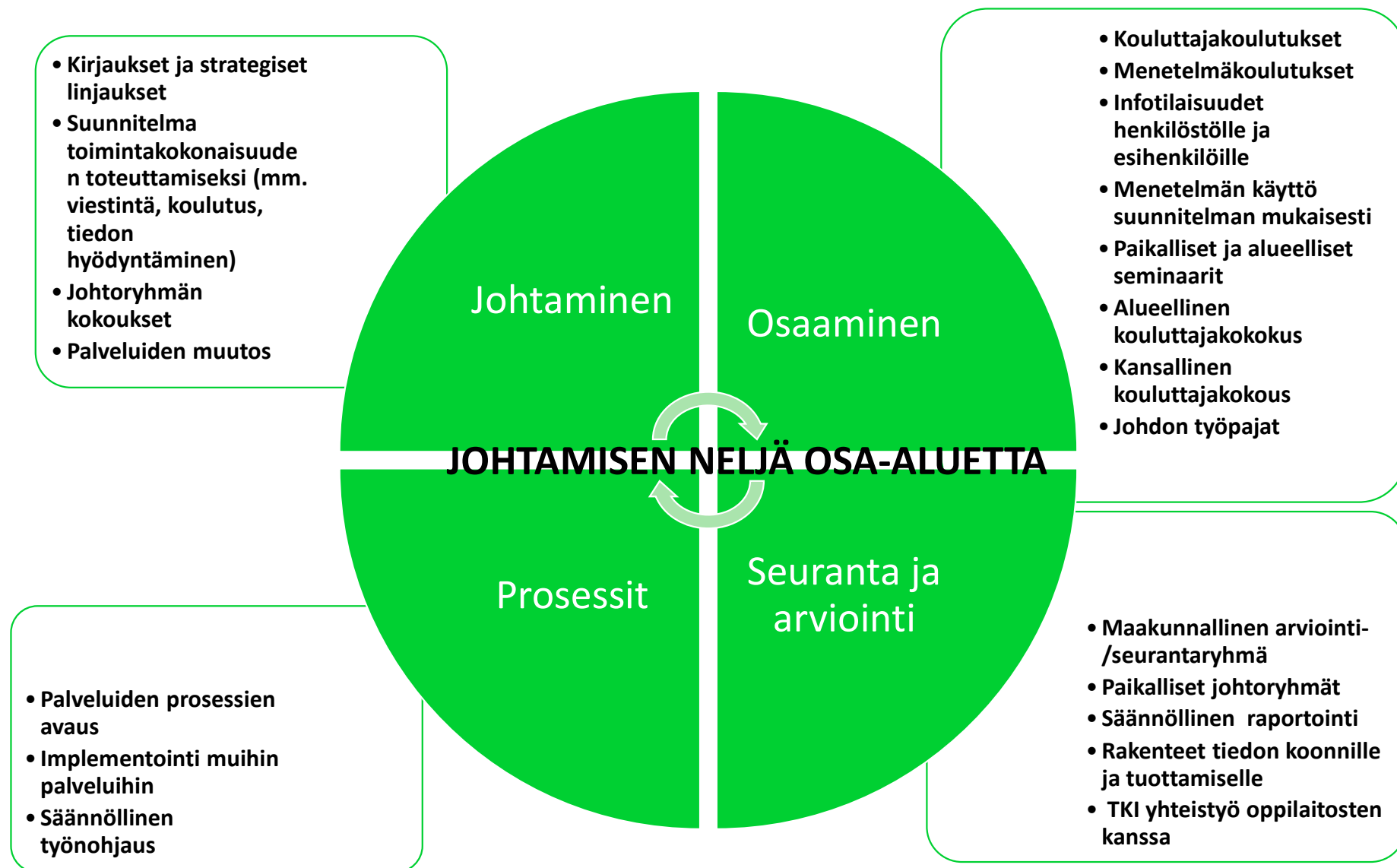
Johtaminen muodostaa kokonaisuuden, joka pitää sisällään eri tasoja ja osa-alueita prosessien eteenpäin viemiseksi. Osa-alueet ovat johtaminen, osaaminen, seuranta ja arviointi sekä prosessit.

Johto pitää huolta strategisesta tahtotilasta, linjauksista, tilastointikäytännöistä, talousarviosta sekä lasten ja nuorten hyvinvointisuunnitelmasta. Nämä antavat omalle esihenkilöjoukolle mandaatin tehdä LP-työtä.

Johto eri tasoilla tukee, seuraa ja ohjaa LP-työtä. LP-työssä, erityisesti neuvonpidossa voi syntyä uusia kysymyksiä, koska ollaan tekemisissä monialaisten toimijoiden kanssa.

Johdon tuki on merkittävä käytännön työn tueksi ja etenemiselle sekä sille, että käytännön pulmia pystytään ratkaisemaan.

Lähde: Mika Niemelä ja Arto Willman

Palveluiden muutos

Toimintaa ohjaa ja koordinoi **alueellinen** sivistys- ja hyvinvointijohtajien johtoryhmä, jolla on yhteinen tahtotila käyttöönotosta, etenemisestä ja työn säännöllisestä seurannasta.

Lisäksi on **paikallinen** johto ja koordinaatiotyö, johtoryhmä, jossa on mukana toimialueiden esihenkilöt ja päälliköt:

- On käytännön työn ja kehittämisen työryhmä.
- Huolehtii alueen toimintaedellytyksistä prosessin eteenpäin viemisessä.
- Foorumi, joka käsittelee ja ratkaisee käytännön kysymyksiä ja pulmia, joita nousee kentältä esiin ja tekee tarvittavia muutoksia palveluihin.

Lähde: Mika Niemelä ja Arto Willman

Viestintä ja tiedottaminen

Kuntalaisten ja työntekijöiden sekä perheiden tiedottaminen eri kanavissa.

Hyviä viestintäkanavia ovat koulu, neuvola, peke ja varhaiskasvatus, koska ne tavoittavat perheet. Myös aikuisten sote-palvelut tulee olla mukana.

Tuodaan ihmisten tietoisuuteen, että puhutaan lapselle tärkeiden aikuisten toimesta lapsen arjesta.

Lapsen arki on riittävä puheenaihe työntekijöille!

Lähde: Mika Niemelä ja Arto Willman

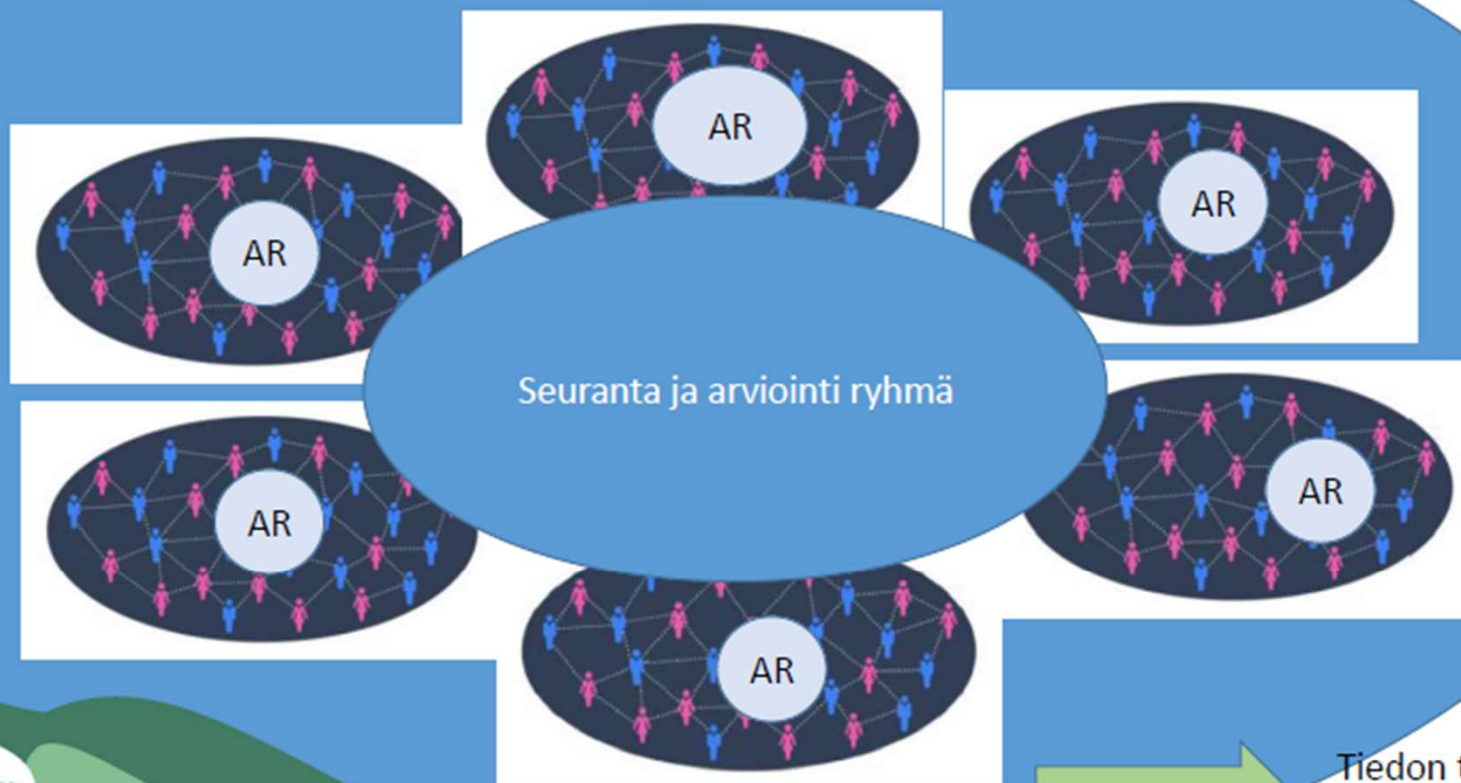
Esimerkkejä johtamisen rakenteista

Lapset puheeksi Pohjois-Pohjanmaan hyvinvointialueen monialaisissa rakenteissa

Palveluiden
edustus

Alueiden
edustus

Tiedon tuottaminen
ja hyödyntäminen

Pohjois-Pohjanmaa, esimerkki

Koulutussuunnitelma

Monialaiset
Palvelut

Osaajien yhteistapaamiset; kouluttajat ja menetelmien käyttäjät

Yhteiset koulutusmateriaalit

Alueiden erityispiirteet ja painotukset

Yhteisesti sovitut käyttöalueet

Alueellinen koulutussuunnitelma (strategia)

seuranta- ja arviointiryhmä

Yhteiset periaatteet

Päätös menetelmän käytöstä → Sitoutuminen

Viestintä

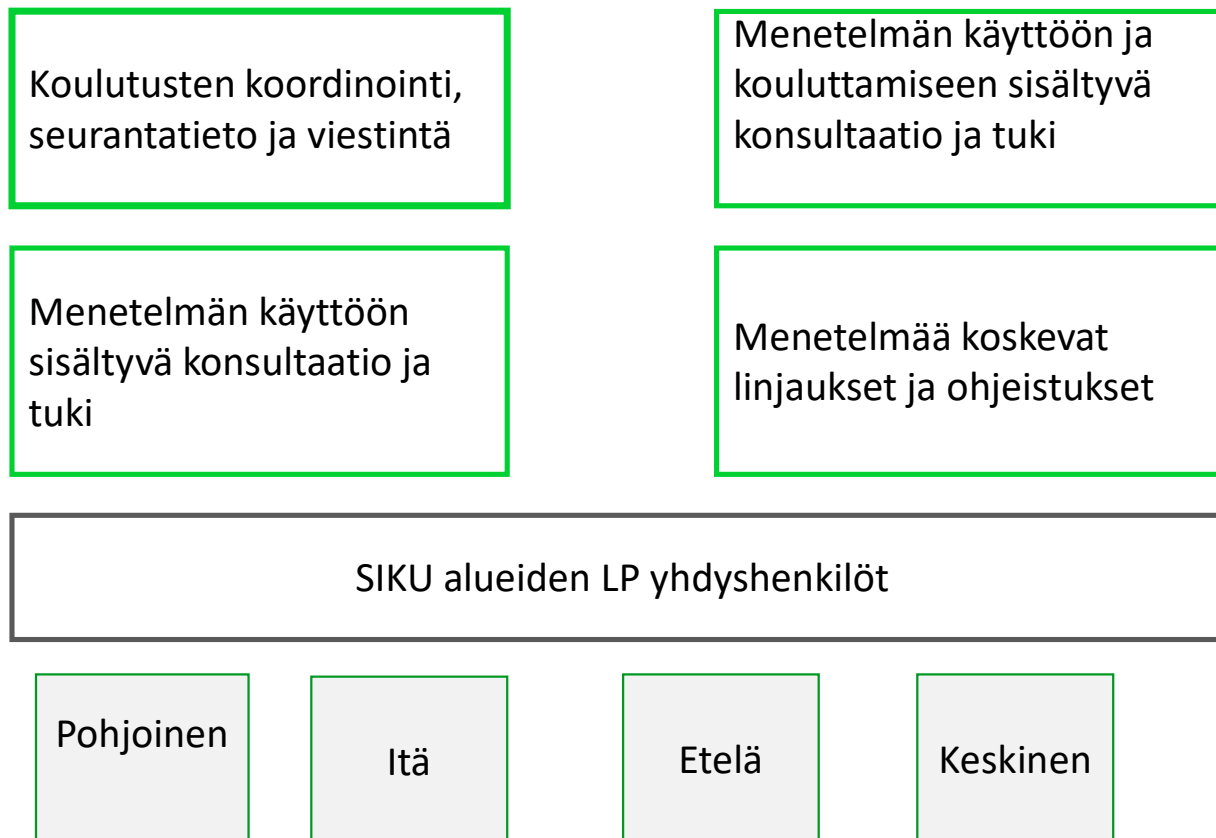
Osaaminen ja toimintamallien käyttöönotto

Lähde: Jaana
Jokinen 2023

Osaamisen johtaminen

Menetelmän käytön ja koulutusten koordinointi Oulussa, esimerkki

Lähde: Eija Viitala 2022